

Azərbaycansız Avrasiyanın nəqliyyat xəritəsi tamamlanmır

Zəngəzur strateji əhəmiyyətə malik bir bölgədir. Buna görə də Zəngəzur dəhlizinin açılması regional əməkdaşlıq və beynəlxalq əlaqələrin gücləndirilməsinə böyük təsir göstərəcək, həmçinin ölkəmizin Cənubi Qafqazda və Avrasiya regionunda rolunu daha da gücləndirəcək.

Bu yol Azərbaycan və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında birbaşa əlaqə qurmağa imkan verir. Eyni zamanda ölkənin digər regionları ilə Naxçıvanın iqtisadi və nəqliyyat əlaqələrini inkişaf etdirəcək, regional tərəfdaşlarla əlaqələri möhkəmləndirəcək. O cümlədən Türkiyə və İran kimi ölkələrlə daha sıx əlaqələr qurmağa imkan verəcək.

(davamı 7-ci səhifədə)

GÜNÜN
SİYASİ
NƏBZİ

Azərbaycansız

Avrasiyanın nəqliyyat xəritəsi tamamlanmır

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

Həmçinin Zəngəzur dəhlizi Avrasiya iqtisadiyyatının tərkib hissəsi olaraq, Çinin "Bir Kəmə, Bir Yol" təşəbbüsünə qatılmağa da şərait yaradacaq. Bu, Azərbaycanın beynəlxalq ticarət yollarında mühüm yer tutmasına və ölkənin tranzit potensialının artmasına səbəb olacaq. Zəngəzur dəhlizinin açılması infrastruktur layihələrinin, xüsusən də nəqliyyat şəbəkələrinin və logistik mərkəzlərin, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində inkişafa gətirib çıxaracaq. Digər tərəfdən Azərbaycanın enerji ixracı da genişlənəcək, Avropa və Asiya arasında daha effektiv enerji əlaqələrinin qurulmasına imkan yaranacaq.

Ermənistanın coğrafi mövqeyi və əlaqələrinin məhdudluğu nəzərə alınsa, bu dəhlizin açılması əsasən onlar üçün vacibdir. Çünki bu, rəsmi İrəvanın ticarət və nəqliyyat əlaqələrinin inkişafına, xüsusilə də iqtisadiyyatın canlanmasına böyük təsir göstərə bilər. Həmçinin ölkənin iqtisadiyyatını inkişaf etdirmək, yeni bazarlara çıxış əldə etmək və regional əməkdaşlıq perspektivlərini genişləndirmək baxımından da önəmlidir. Dəhlizin açılması Ermənistanı İran və Türkiyə ilə olan əlaqələrini yaxşılaşdırmağa, eyni zamanda Avrasiyanın digər ölkələrinə sərfəli nəqliyyat və ticarət yolları açmağa bilər. Lakin rəsmi İrəvan dəhliz haqqında müsbət çıxışlar etsə də, əməli addımlar atmır, müxtəlif bəhanələrlə prosesi uzadır.

Azərbaycan coğrafi mövqeyi, eyni zamanda həyata keçirilən inkişaf strategiyaları və layihələr sayəsində regionda liderdir. Zəngə-

zur dəhlizi məhz Azərbaycanın layihəsidir. Həmçinin bu layihənin beynəlxalq hüququn prinsiplərinə uyğun olaraq həyata keçirilməsinə, onun hüquqi etibarlılığına zəmanət verir. Ermənistanın 10 noyabr kapitulyasiya aktı ilə üzərinə götürdüyü öhdəliklərlə, beynəlxalq hüququn təminatına əsaslanaraq, Zəngəzur dəhlizinin açılmasının zəruriliyini vurğulayıb. Bu ölkənin həmin öhdəliklərə əməl etməməsi beynəlxalq hüququn pozulmasıdır. Ermənistanın vaxt uzatmaq üçün istifadə etdiyi metodlardan biri də "sülh kəsişməsi" layihəsidir. Layihə reallıqdan uzaq bir yanaşma ilə, Azərbaycanın və digər region dövlətlərinin maraqlarına zidd, rəsmi İrəvanın mövqeyini möhkəmlətməyə xidmət edir. Ermənista-

nın bununla vaxt qazanmaq cəhdləri gərginliyi uzadır. Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı artıq beynəlxalq hüquqi öhdəliklər mövcuddur və Ermənistanın onlardan yayınması yalnız beynəlxalq etibarını azaldır, həmçinin regional sülhün təmin olunması yolunda irəliləyişə mane olur. Ermənistanın təxirəsalma cəhdləri özünün siyasi və iqtisadi vəziyyətini daha da ağırlaşdırır, çünki bu gecikmələr, beynəlxalq hüquqla ziddiyyət təşkil edən bir hərəkət olaraq qiymətləndirilir. Ermənistanın "sülh kəsişməsi" layihəsinin gerçəkləşməsi üçün ölkəmizin iradəsi və razılığı vacibdir. Azərbaycanın iştirakı olmadan bu cür layihələrin həyata keçirilməsi real görünmür, çünki hər hansı bir layihə regionda sülh və sabitlik

üçün Azərbaycanın maraqları ilə uyğun olmalıdır.

Ermənistanın "dünyanın kəsişmə nöqtəsi" adlı beynəlxalq PR kampaniyasının qarşısında bir sıra ciddi maneələr də mövcuddur. Hansı ki, bu da baş nazir Nikol Paşinyanın söylərinin uğursuzluğuna səbəb olur. Ermənistanın dağlıq ərazisi infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsini daha da çətinləşdirir. Layihə körpülər, tunellər və digər mühəndislik işlərinin həyata keçirilməsini tələb edir. Bu isə həm maliyyə, həm də texniki baxımdan böyük çətinliklər yaradır. Layihənin uğurla həyata keçirilməsi üçün tələb olunan 500 milyon dollar həcmində sərmayə Ermənistanın cari iqtisadi vəziyyəti ilə müqayisədə çox yüksək bir məbləğdir. Bu cür sərmayə qoyuluşu bölgənin geosiyasi və iqtisadi çətinliklərini nəzərə alaraq həyata keçirilməlidir. Ermənistanın bu qədər böyük miqyasda bir layihəni öz resursları ilə maliyyələşdirməsi, xüsusən də infrastrukturunun zəifliyi və ölkənin məhdud iqtisadi potensialı nəzərə alındığında çox çətin görünür. Bundan əlavə, dağ yollarının çəkilməsi, yüksək dağlar və sərt hava şəraiti kimi faktorlar da yük daşımaları və ticarət mübadiləsi

üçün əlavə maneələr yaradır. Hətta mülayim hava şəraitində belə, bu yolların istifadə edilməsi ağır tonnalı nəqliyyat vasitələri üçün əlverişsizdir. Yəni Ermənistanın bu layihəni həyata keçirmək istəyərkən qarşılaşacağı texniki və maliyyə maneələri Paşinyanın təqdim etdiyi "sülh kəsişməsi" təklifini daha da çətinləşdirir.

Ermənistanın "kəsişmə nöqtəsi" təşəbbüsü regionda onun mövqeyini gücləndirmək və bəzi xarici investorlardan vəsait əldə etmək məqsədilə həyata keçirilmiş bir PR addımıdır. Belə bir layihənin reallaşması üçün ciddi beynəlxalq dəstək və investorlar lazımdır. Həmçinin Ermənistanda baş verən qar və çətin hava şəraiti nəqliyyat şəbəkəsinin səmərəliliyini zəiflədir. İrana gedən yolun bağlanması bu ərazidə nəqliyyatın çətin vəziyyətə düşməsinə, eyni zamanda Ermənistanın fiziki infrastrukturunun məhdudluğunu ortaya qoyur. Paşinyanın Davos və Vaşinqtona səfərləri zamanı irəliləyən bu layihə yalnız nəzəri səviyyədə cəlbedicidir. İnvestisiya tapmaq və bu layihənin həyata keçirilməsi üçün lazım olan maliyyə resursları Ermənistanı cari iqtisadi vəziyyəti ilə bağlı ciddi problemlərlə qarşı-qarşıya qo-

yur. Paşinyanın "kəsişmə nöqtəsi"nin Avropa-Asiya tranzitindəki mövcud problemləri həll edəcəyini söyləməsi reallıqla bir qədər ziddiyyət təşkil edir, çünki Ermənistanın tranzit infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi və inkişaf etdirilməsi üçün daha dərin və uzunmüddətli islahatlar tələb olunur. Bundan əlavə, Paşinyan bu layihəni tanıdıb investisiya cəlb etməyə çalışsa da, Ermənistanın mövcud infrastruktur və nəqliyyat şəbəkəsi Azərbaycanın həyata keçirdiyi mühəndislik layihələri və beynəlxalq dəhlizlər ilə müqayisədə arxa planda qalır. Azərbaycan artıq Şərqi-Qərbi və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizləri vasitəsilə beynəlxalq tranzitə ev sahibliyi edərək ölkənin bu sahədəki üstünlüklərini real şəkildə ortaya qoyur.

Beləliklə, Zəngəzur dəhlizi Azərbaycanın iradəsi ilə gerçəkləşəcək və Ermənistanın bu prosesi gecikdirməsi yalnız onun vəziyyətini ağırlaşdıracaq. Azərbaycanın güclü diplomatik və iqtisadi mövqeyi bu layihənin həm ölkənin, həm də regionun gələcəyi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini göstərir.

Nurcan SÜLEYMANOVA,
"Respublika".